

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. október 16.

LATIN NYELV

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

I. FORDÍTÁS

Nagy Sándor elfoglalja Perszeopoliszt

(Curtius Rufus, *Historiae* V. 6)

Iamque barbari deserto oppido, qua quemque metus agebat, diffugerant, ⁵| cum rex phalangem nihil cunctatus inducit. ²| Multas urbes refertas opulentia regia partim expugnauerat, partim in fidem acceperat, ⁵| sed urbis huius divitiae vicerunt praeterita. ⁵| In hanc totius Persidis opes congesserant barbari: ³| aurum argentumque cumulatam erat, vestis ingens modus, ⁴| supellex non ad usum, sed ad ostentationem luxus comparata. ⁶| Itaque inter ipsos victores ferro dimicabatur, ⁵| et pro hoste erat qui pretiosorem occupaverat praedam. ⁵|

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik válsul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékos meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékáig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Azonnal elhagyták a városukat, és elmenekültek a perzsák (vagy: barbárok), kit merre vitt a félelme, amikor a király habozás nélkül bevezette a seregét. Sok olyan várost foglalt már el vagy vett oltalmába, amely tele volt királyi fényűzéssel, de ennek a városnak a gazdagsága felülmúlta a korábbiakat. A perzsák (vagy: barbárok) ebbe a városba hordták össze egész Perzsia kincseit: aranyat, ezüstöt halmoztak fel, rengeteg szövetet, olyan holmikot, amelyek nem a használatra, hanem a fényűzés bemutatására szolgáltak (lettek beszerezve). Így tehát a győztesek között is fegyveres harc tört ki: ellenségként tekintettek mindazokra, akik értékesebb zsákmányt szereztek.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el. Amennyiben valamelyik feladatban öttizedre végződő pontszám keletkezik, a felső pontozási táblázatban is ebben az alakban jelenjen meg, az **ÖSSZESEN** rovatban viszont az esetlegesen keletkezett törtszámot a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni.

1. Tegye a jelzős főneveket egyes számból többes számba, illetve fordítva! (6 pont)

crimine gravi	<i>criminibus gravibus</i>	1+1 pont
illorum magistratum	<i>illius magistratus</i>	1+1 pont
id ius	<i>ea iura</i>	1+1 pont

2. Egészítse ki a táblázatot a megadott szó alapfokú és felsőfokú adverbiumával! (2 pont)

<i>breviter</i>	brevius	<i>brevissime</i>	1+1 pont
-----------------	---------	-------------------	----------

3. Határozza meg a következő igealakokat pontosan! (6 pont)

auditi 3 estis	<i>praes. perf. ind. pass. T/2</i>	1 pont
aperuissem	<i>praet. perf. coni. act. E/1</i>	1 pont
cantus 3 esset	<i>praet. perf. coni. pass. E/2</i>	1 pont
credemus	<i>fut. impf. ind. act. T/1</i>	1 pont
dormiret	<i>praet. impf. coni. act. E/3</i>	1 pont
dent	<i>praes. impf. coni. act. T/3</i>	1 pont

4. Nevezze meg, milyen igeek a következő szavak! (4 pont)

errantem	<i>part. impf. act.</i>	1 pont
ferre	<i>inf. impf. act.</i>	1 pont
fugiturus 3	<i>part. inst. act.</i>	1 pont
imperandus 3	<i>part. inst. pass.</i>	1 pont

5. Nevezze meg a következő mondatokban található igeves szerkezeteket, és húzza alá az igeves szerkezet részeit! (6 pont)

Plebi <u>Caesar videbatur</u> inmerito <u>interfectus esse</u> .	1 pont
<i>nominativus cum infinitivo</i>	1 pont
Horatius <u>carminum scribendorum</u> <u>causa</u> Roma profectus est.	1 pont
<i>gerundivumos szerkezet</i>	1 pont
<u>Tullus Hostilius</u> Romae <u>regnans</u> populos multos vicit.	1 pont
<i>participium coniunctum</i>	1 pont

6. Úgy egészítse ki a következő mondatokat az állítmánnyal, hogy megfeleljenek a megadott jelentésnek! A helyes választ húzza alá! (6 pont)

A katonák azt kérdezgették, hogy mikor lesz majd a csata.

Milites quaerebant, quando proelium ...

- a) futurum esset b) sit c) fuisset 2 pont

Ma megtudtam, hogy mit csináltál tavaly.

Hodie audivi, quid anno priore ...

- a) fecisses b) feceris c) facturus esses 2 pont

Látom, hogy hol vagy.

Video, ubi ...

- a) fueris b) esses c) sīs 2 pont

7. A következő latin szavak mellé írjon egy-egy belőlük származó, a mai magyar köznyelvben használt szót. Milyen értelemben használjuk a magyar szót? (3 pont)

honor, -oris m.	<i>honorarium</i>	<i>tiszteletdíj</i>	0,5+0,5 pont
intellego 3 -lexi, -lectum	<i>intelligens</i>	<i>értelmes</i>	0,5+0,5 pont
laboro 1	<i>laboratorium</i>	<i>a kísérlet helye</i>	0,5+0,5 pont

Elfogadható más, a latin szóból származó jövevényszó is.

8. Képezzen egy-egy latin szót a megadott igékből a minta nyomán! (2 pont)

laudo 1	laudabilis 2	
moveo 2 movi, motum	<i>mobilis</i> 2	1 pont
credo 3 credidi, creditum	<i>credibilis</i> 2	1 pont